

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/62/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1496899962
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2018:1496899962.22

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Janky Richterovej a JUDr. Milana Chalupku, v právnej veci žalobkyne: B. Š., bytom v C., K. X, zast. JUDr. Janou Kompišovou, advokátkou v Bratislave, Jakubovo nám. 9, proti žalovanému: U. Š., bytom v C., S. XX, zast. Bardač, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Lovinského 22, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, na odvolanie žalobkyne i žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 25. októbra 2016 č.k. 6C/526/1996-1274 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
Žiadne zo strán nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1/Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom (potom, čo návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol) vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov konania tak, že do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázal: Jedáľenský stôl tmavohnedý rozťahovací, 4 ks stoličiek hnedých bez čalúnenia, Chladnička Calex 270I, Fritéza Tefal, Obedová súprava pre 6 osôb, 5 litrový tlakový hrniec, Teflónová panvica, Sektorový nábytok Invence, Vlnený koberec béžový, Automatická pračka zn. Tatramat, Video rekordér Philips štvorhlavový, Modranská keramika 7 ks, Skrinka na topánky a vešiak bielozelenej farby, Súprava smaltového kuchynského riadu, Antikorový príbor pre 6 osôb s drevenými rúčkami, 2 ks mäsiarske nože, Trojdielna bledohnedá skriňa s nadstavcom, 8 súprav posteľného prádla, 10 ks utierok ľanových, 20 ks uterákov - froté, 2 ks zrkadlá v kúpeľni a spálni, 6 ks paplónov a 6 ks vankúšov, všetko v zostatkovej hodnote 829,84 eura. Do výlučného vlastníctva žalovaného súd prvej inštancie prikázal: motorové vozidlo značky Fiat 127, ŠPZ: BAL 98-98, 3 ks kuchynského svietidla okrúhleho tvaru, Kontaktný teflónový gril značky Tefal, Elektrická rúra značky Mora, Elektrický kávovar, Farebný televízor značky Sony, Telefón v rodinnom dome, Chemlonový koberec, 5.000,- Sk za prečalúnenie sedačky patriacej žalobkyne, 3 ks poličky Mona tmavohnedej farby, Súprava kuchynského riadu, 6 ks čajových šálok, Písací stôl s dvierkami, 2 ks vatové paplóny a 2 ks vankúše, Kuchynská linka Línia, Antikorový dvojdrez, Medziokenné žalúzie v rodinnom dome; všetko v zostatkovej hodnote 829,84 eura. Žalovanému súčasne uložil povinnosť v lehote jedného mesiaca zaplatiť žalobkyne titulom vyrovnania finančných podielov 6.654,76 eura, stranám uložil povinnosť v lehote troch dní zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava IV spoločne a nerozdielne súdny poplatok 66,00 eur a náhradu trov znaleckého dokazovania 679,01 eura. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na ich náhradu.

2/Vychádzal zo zistenia, že manželstvo účastníkov uzavreté dňa 26.5.1984 bolo rozvedené rozsudkom bývalého Obvodného súdu Bratislava IV sp.zn. 11C 313/94 zo dňa 22.1.1996, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 20.3.1996. Predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva sú hnutelné veci, ktoré sú uvedené vo výroku rozsudku a ktorých zostatková hodnota je 1.659,69 eura (50.000,- Sk). Medzi stranami ďalej bolo nesporné, že tak hnutelné veci ktoré sú u žalobkyne ako aj hnutelné

veci, ktoré má v držbe žalovaný majú rovnakú hodnotu v sume 829,84 eura (25.000,- Sk). V žalobe zo dňa 27.08.1996 žalobkyňa uviedla, že sporové strany pred uzavretím manželstva žili v spoločnej domácnosti od septembra 1981 a v auguste 1983 začali spoločne stavať rodinný dom na S. V. Č.. XX N. C.. Pozemok bol pridelený žalovanému. Podľa tvrdenia žalobkyne predmetná nehnuteľnosť je v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Žalovaný poprel, že by došlo k dohode o spoločnej výstavbe rodinného domu, trval na tom, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti. Za účelom preukázania tvrdení sporových strán boli vypočutí svedkovia žalobkyne: svedkyňa N. Z. - matka žalobkyne uviedla, že sporové strany začali stavať spolu v roku 1982, v tom čase spolu bývali a viedli spoločnú domácnosť. O tom, že sporové strany žili spolu vedela od žalobkyne. Po uzavretí ich manželstva na stavbe pomáha aj jej nebohý manžel. Svedkyňa ďalej uviedla, že žalobkyňa mala pred svadbou založenú vkladnú knižku, na ktorej v čase svadby bolo 20.000,- Sk a po svadbe boli na ňu uložené svadobné peniaze 15 000,- Sk. Od žalobkyne vedela, že vkladnú knižku dala žalovanému. Svedok N. Z. - brat žalobkyne uviedol, že sporové strany začali stavať v roku 1983, manželstvo uzavreli v roku 1984, v roku 1985 tam robil vodoinštaláciu a v roku 1986 ústredné kúrenie. Svedok o tom, že strany začali stavať spolu vedel od žalobkyne, ktorá sa mu týmto pochválila. Svedok bol prvýkrát na stavbe v roku 1984, po svadbe sporových strán. Svedok L. N.Á. - priamy sused sporových strán uviedol, že žalovaný sám staval hrubú stavbu po prvé poschodie, jedná sa o pivnicu, obvodové múry prízemí. Nevedel sa vyjadriť, či bol postavený strop, ale obvodové múry boli spravené. Svedok sa nevedel vyjadriť, či žalobkyňa chodila na stavbu aj pred májom 1984. Svedkyňa G. N. - priama suseda sporových strán uviedla, že sporové strany začali stavať spolu s nimi na jar 1983. Sú to ich priami susedia. Žalobkyňu na stavbe videla prvýkrát v lete 1983, keď bol robený spoločný múr v pivnici, nevedela za akým účelom tam žalobkyňa prišla. Svedok G. E. uviedol, že zo sporový strán pozná len žalovaného z futbalu. Pomáhal mu na stavbe v Devínskej Novej Vsi ako pomocný robotník. Mohlo to byť niekedy v rokoch 1982, 1983. Naposledy tam bol keď bola urobená hrubá stavba. Svedok žalobkyňu nepoznal, žalobkyňa nechodila na stavbu. Svedkyňa P. G. E. uviedla, že je priamym susedom sporových strán, v dome býva od kolaudácie od júna 1988. Žalovaného pozná z videnia už skôr ako začali stavať ich rodinný dom v roku 1983. Žalovaného vídavala keď pracoval na svojom pozemku aj s jeho otcom. Môže sa vyjadriť o stave nehnuteľnosti len do apríla 1984, pretože potom bola na materskej dovolenke a nechodila na stavbu domu, z jej pohľadu mal žalovaný urobenú hrubú stavbu - urobený suterén, prízemie a prvé podlažie. Svedok P. A. E. - sused sporových strán uviedol, že žalovaný mal v júni 1983 urobený suterén a na jeseň 1983 už mal vyťahnuté múry prvého poschodia. Na jar 1984 žalovaný zastropil svoju stavbu - jednalo sa o položenie keramických nosníkov a zalial strop betónovou doskou. Počas trvania manželstva strán bolo investované do nehnuteľnosti žalovaného. Výška investícií do rodinného domu v C., na S. XX, F. Č.. XXXX v katastrálnom území Devínska Nová Ves parcela Č.. XXXX/XX zastavaná plocha o výmere 186 m² parcela č. XXXX/X záhrady o výmere 116m² bola medzi stranami sporná. Znaleckým posudkom P. P. C., CSc. č. 7/2005 boli vyčíslené investície do tejto nehnuteľnosti žalovaného počas trvania manželstva sumou 12.313,71 eura (370.963,- Sk). Znalec pri vykonaní znaleckého posudku vychádzal z tej skutočnosti, že 98 % investícií bolo vykonaných v období rokov 1984 až 1988 a preto bral do úvahy cenové hladiny v tomto období. Počas trvania manželstva strán bola z prostriedkov bezpodielového spoluvlastníctva manželov vyplatená celková suma 995,81 eura (30.000,- Sk) na pôžičku žalovaného Slovenskej sporiteľni číslo pôžičky 61-613510-2. Podľa tvrdenia žalobkyne na výstavbu rodinného domu žalovaného, ktorý je vedený ako vlastník nehnuteľnosti zapísanej na liste vlastníctva XXXX v katastrálnom území Devínska Nová Ves parcela číslo XXXX/X, záhrady o výmere 116 m², parcela číslo XXXX/XX zastavaná plocha o výmere 186 m², boli použité aj ďalšie finančné prostriedky a to 763,46 eura (23.000,- Sk) z úspor žalobkyne pred uzavretím manželstva a darované peniaze v sume 1.991,63 eura (60.000,- Sk) od rodičov žalobkyne obom stranám, ako aj suma 497,90 eura (15.000,- Sk) spoločného daru od rodiny žalobkyne pre obe strany, a suma 497,90 eura (15.000,- Sk) tzv. svadobné peniaze, ktoré získali darom z príležitosti svadby.

3/V intenciách uznesenia Krajského súdu v Bratislave bol vypracovaný znalecký posudok P. A. H. číslo XX/XXXX z ktorého vyplýva, že všeobecnou hodnotou rodinného domu žalovaného súpisné číslo XXXX, na parcele číslo XXXX/XX v Bratislave, bola ku dňu vzniku manželstva dňa 26.5.1984 v sume 74.900,- euro a všeobecná hodnota nehnuteľnosti ku dňu zániku manželstva dňa 20.3.1996 bola v sume 201.000,- euro. Takýmto spôsobom vyčíslená výška investícií do nehnuteľnosti žalovaného je 126.100,- euro.

4/Uznesením Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Co 142/10-634 zo 30.4.2010 bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle ustanovenia 221 ods. 1 písm. h/ a 221 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že súd prvej inštancie nesprávne vec posúdil, pretože sa len čiastočne riadil názorom odvolacieho súdu vyjadrenom v skoršom zrušujúcom uznesení a nerešpektoval jeho právny názor, že rozdiel zistených

všeobecných hodnôt zistených doplneným znaleckým posudkom P. A. H. predstavuje práve hodnotu všetkých investícií do nehnuteľností počas trvania manželstva. Zároveň nezistil pomer, v akom sa na investícií počas trvania manželstva podieľali obaja účastníci spoločnými a oddelenými prostriedkami, aby bolo možné vyčíslenie sumy, ktoré je potrebné zahrnúť do hodnoty majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, ktorá sa vyporiadava a ktorá predstavuje sumu investícií prostriedkov len zo spoločných prostriedkov manželov vynaloženú na individuálny majetok žalovaného ohodnotenú v čase vyporiadania BSM.

5/Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 6. decembra 2012 č.k. 6C/526/1996-928 bolo vyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo strán konania tak, že do výlučného vlastníctva každej strany boli prikázané jednotlivé hnutelné veci, žalovanému súd uložil povinnosť v lehote jedného mesiaca zaplatiť žalobkyni 54.924,54 eura titulom náhrady za prostriedky vynaložené na výlučný majetok žalovaného, stranám uložil povinnosť v lehote troch dní zaplatiť na účet Okresného súdu Bratislava IV spoločne a nerozdielne súdny poplatok 66,00 eur a náhradu trov znaleckého dokazovania 2.062,91 eura. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žiadnej zo strán nepriznal právo na ich náhradu.

6/Odvolací Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 12. novembra 2013 č.k. 5Co/198/2013 - 973, 5Co/199/2013, 5Co/200/2013 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, rovnako potvrdil i uznesenia prvoinštančného súdu č.k. 6C/526/1996 - 687 a 6C/526/1996 - 882, žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania správnym spôsobom určil masu majetku spadajúceho do BSM, správnym spôsobom BSM medzi stranami konania vyporiadal a spôsob tohto vyporiadania aj riadne odôvodnil.

7/Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením zo dňa 30. marca 2015 č.k. 8Cdo/180/2014 - 1055 rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 12. novembra 2013 vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava IV zo 6. decembra 2012 č.k. 6C/526/1996 - 928 a vo výroku o trovách odvolacieho konania zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Konštatoval, že súd prvej inštancie potom, ako boli jeho tri predchádzajúce rozsudky (vychádzajúce pri rozhodovaní o náhrade toho, čo sa zo spoločného majetku strán vynaložilo na ostatný majetok žalovaného z „vynaložených konkrétnych investícií“) zrušené odvolacím súdom, súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom uznesení z 31. októbra 2011 sp. zn. 5Co/53/2011, vo svojom ostatnom rozsudku pri určení rozsahu toho, čo sa zo spoločného majetku strán vynaložilo pri zhotovení rodinného domu vo výlučnom vlastníctve žalovaného, vychádzal z rozdielu medzi všeobecnou hodnotou nehnuteľnosti žalovaného ku dňu vzniku manželstva účastníkov (85.400 euro) a jeho všeobecnou hodnotou ku dňu zániku ich manželstva (199.000 euro). Z takto určenej sumy 113.600 euro potom odpočítal prostriedky vynaložené na nehnuteľnosti žalovaného z „osobného“ vlastníctva žalobkyne a z podielového spoluvlastníctva strán v celkovej sume 3.750,91 euro a dospel k záveru, že zo spoločného majetku strán bola vynaložená na výlučný majetok žalovaného suma 109.849,09 eura, polovicu ktorej (54.924,54 eur) je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyni „titulom náhrady za prostriedky vynaložené na výlučný majetok žalovaného“. Podľa dovolacieho súdu takáto interpretácia a aplikácia ustanovenia § 150, druhá veta O.z. pri určení náhrady toho, čo sa zo spoločného majetku účastníkov konania vynaložilo na ostatný majetok žalovaného, zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, je zjavne jednostranná a v rozpore s princípmi spravodlivosti. Odvolaciemu súdu vytkol, že sa (pokiaľ sa stotožnil v celom rozsahu s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie) vyššie uvedeným výkladom ustanovenia § 150 druhej vety O.z. natoľko odchyľil od jeho znenia, že sa zásadne poprel jeho účel a význam. Z predmetného ustanovenia vyplýva, že v prípade investícií z BSM do ostatného majetku jedného z nich, sú prostriedkami, ktoré je tento manžel povinný nahradiť, prostriedky skutočne vynaložené na tieto investície („... , čo sa zo spoločného majetku vynaložilo ...“). Pri ich zisťovaní sa vychádza z ceny vecí a prác vložených do jeho ostatného majetku v čase, kedy boli vynaložené, a nie zo všeobecnej hodnoty zhotovenej veci (výslednej objektivizovanej hodnoty nehnuteľností a stavieb, ktorá je znaleckým odhadom ich najpravdepodobnejšej ceny ku dňu ohodnotenia, ktorú by tieto mali dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, keď kupujúci aj predávajúci budú konať s patričnou informovanosťou i opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprimeranou pohnútkou) v oddelenom majetku jedného z manželov (porovnaj uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 26. júna 2012 sp. zn. 6 MCdo 10/2011 a z 27. 2014 sp. zn. 1 MCdo 12/2011). Ak zákon ustanovuje, že treba nahradiť, čo bolo vynaložené, tak už z jazykového výkladu vyplýva, že ide o náklady, ktoré boli vynaložené v čase minulom a jeho výška ku dňu zániku manželstva ani ku dňu vyporiadania BSM nie je inak modifikovaná. Tým, čo je povinný nahradiť jeden z manželov v prípade investícií do jeho ostatného majetku z BSM, sú teda finančné prostriedky na tieto investície skutočne vynaložené. Ak ide o obstaranie vecí, ktoré boli zabudované do domu jedného z

manželov, prípadne o náklady na prácu s tým spojené, potom určujúce sú ceny týchto vecí a prác v čase, kedy boli vynaložené. Zákonodarca vychádza z toho, že manželia spoločne vynaložili spoločné prostriedky na ostatný majetok jedného z nich, a boli s týmto jeho použitím uzročení a vedomí si toho, že ich „vrátenie do bezpodielového spoluvlastníctva“ bude prichádzať do úvahy len pri jeho vyporiadaní. Potom, pravda, v skutočne vynaloženej výške, nie teda v cene zabudovaných vecí a vynaloženej práce, ktoré by mali ku dňu zániku manželstva, resp. ku dňu rozhodovania súdu, to znamená, že ani v prípadne vyššej cene, ale ani nižšej cene. Práve princíp vyporiadania spočívajúci v tom, že sa tak vyporiadava to, čo bolo manželmi v zhode vynaložené na ostatný majetok jedného z manželov, tiež vylučuje, aby také vyrovnanie bolo nemorálne (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 20. decembra 2000 sp.zn. 22 Cdo 2655/98). Rovnako aj v právnej teórii sa jednoznačne vykladá ustanovenie § 150, druhá veta O.z. tak, že pre posúdenie výšky náhrady toho, čo sa zo spoločného majetku manželov vynaložilo na oddelený majetok jedného z nich (a naopak), nie je rozhodujúce, o akú sumu sa jeho majetok investíciami zhodnotil, ale to, aká suma sa na tento účel skutočne vynaložila z ich spoločných prostriedkov (Vojčík.P. a kolektív, Občiansky zákonník, stručný komentár, tretie, doplnené a prepracované vydanie, IURA EDITION, 2010, str. 404). Pre posúdenie výšky náhrady je rozhodná čiastka, ktorá bolo zo spoločného majetku vynaložená s tým z neho odčerpaná, v žiadnom prípade teda hodnota takto vytvoreného diela (Češka, z. a kolektív, Občiansky zákonník, Komentár, Praha - Panorama - 1987, díl I., str. 534).

8/Uznesením KS v Bratislave č.k. 5Co/215/2015-1231 zo dňa 17.05.2016 bol rozsudok Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 06.12.2012 č.k. 6C/526/1996-928 v napadnutých častiach zrušený a vrátený prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie, keď z výpovedi strán konania nebola stanovená suma tzv. investície zo spoločného majetku manželov do výlučného majetku žalovaného, vzhľadom na rozporné tvrdenia strán sporu, v smere keď žalobkyňa dokonca tvrdí, že nie je jednoznačne ustálená otázka výlučného vlastníctva rodinného domu žalovaným. Žalobkyňa udáva, že spolu so žalovaným žili v spoločnej domácnosti určitý čas ešte pred uzavretím manželstva, vzhľadom na skutočnosť, že každý z partnerov mal vlastný príjem, dohodli sa že postavia rodinný dom. Žalobkyňa rovnako produkovala tvrdenia v smere, že materiál na tento rodinný dom financovala aj ona. Za tejto situácie nie je vylúčené, že vlastníctvo k novozhotovenej stavbe nadobudol ten, kto stavbu postavil s úmyslom mať ju pre seba. Podľa odvolacieho súdu sa mal súd prvej inštancie zaoberať otázkou, či medzi stranami sporu nevzniklo podielové spoluvlastníctvo k rodinnému domu.

9/Súd prvej inštancie v teraz napadnutom rozsudku konštatoval, že pokiaľ žalobkyňa podala dňa 04.10.2016 žalobu o určenie vlastníckeho práva tak, že je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností nachádzajúcich sa v Bratislave na S. V. Č.. XX, podľa názoru súdu nie sú splnené zákonné podmienky v zmysle § 162 ods. 1 písm. a) CSP pre prerušenie konania vo veci z dôvodu, že otázku vlastníctva nehnuteľností môže súd prejudiciálne vyriešiť, preto návrh žalobkyne na prerušenie konania o vyporiadanie BSM (do právoplatného skončenia konania vo veci určenia vlastníctva) ako nedôvodný zamietol. Súd v tejto súvislosti poukázal na to, že nie sú splnené ani podmienky ust. § 164 CSP pre prerušenie konania, vzhľadom na to, že takého konanie by bolo neúčelným a zbytočným naťahovaním tohto sporu.

10/V intenciách rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave č.k. 5Co 215/2015-1231 zo dňa 17.05.2016 súd musel ako podstatnú otázku pre rozhodnutie vo veci prejudiciálne rozhodnúť, či domová nehnuteľnosť v C., S. XX, patrí do bezpodielového spoluvlastníctva strán alebo do výlučného vlastníctva žalovaného. Z vykonaného dokazovania, prednesov strán, vypočutých a vyššie uvedených svedkov súd mal preukázané, že predmetná nehnuteľnosť patrí do výlučného vlastníctva žalovaného. K tomuto záveru dospel z toho dôvodu, že žalobkyňa najskôr tvrdila, že táto nehnuteľnosť patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, keď bola postavená počas trvania manželstva. Žalobkyňa doposiaľ nikdy netvrdila, že strany sporu začali výstavbu rodinného domu po dohode, že ho postavia spoločne a že chcú v ňom spoločne bývať. Z výsluchu svedkov, ktorí boli vypočutí a z tvrdení žalovaného dospel súd k záveru, že žiadna dohoda o spoločnej výstavbe strán sporu nebola uzavretá a preto nemožno hovoriť o vzniku podielového spoluvlastníctva k tejto nehnuteľnosti. Z vykonaného dokazovania je tiež zrejmé, že hrubá stavba bola postavená žalovaným pred uzavretím manželstva sporových strán a preto je toho názoru, že vlastníkom je výlučne žalovaný. Súd zároveň poukázal na to, že žalobkyňa nepostupovala v súlade s ust. § 150 CSP keď od podania žaloby dňa 27.08.1996 doposiaľ nespĺnila svoju povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu, hoci sa odvoláva na rozhodnutie KS v Bratislave č.k. 5Co 212/2015-1231, z ktorého vyplýva, že sa má súd zaoberať aj otázkou podielového spoluvlastníctva. Žalobkyňa nedoplnila svoje tvrdenia a nenavrhol ďalšie dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

11/Následne súd prvej inštancie uzavrel, že v danom prípade nebolo medzi stranami sporné, že hnutelné veci, ktoré tvoria predmet vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva majú hodnotu 1.659,69 eura

(50.000,- Sk) a že každá strana má tieto veci v hodnote 829,84 eura (25.000,- Sk). Preto súd akceptoval dohodu strán o rozdelení hnutelných vecí tak, ako ich užívajú. Čo sa týka investícií do stavby rodinného domu žalovaného súd opätovne dospel k záveru, že v tomto prípade pri vyčíslení investícií do nehnuteľnosti žalovaného možno vychádzať len z konkrétne vynaložených investícií, ktoré vyčísli P. P. C., L., vo svojom znaleckom posudku sumou 12.313,71 eura (370.963,- Sk). Strany sporu síce nesúhlasili so znaleckým posudkom, avšak nepredložili iný znalecký posudok, z ktorého by mohol súd vyvodit' inú výšku investícií, navyše spor medzi stranami nebol v tom, ktoré práce boli počas trvania manželstva sporových strán v domovej nehnuteľnosti žalovaného vykonané. Preto súd nemal dôvod spochybňovať znalecký posudok P. P. C., L. a preto pri rozhodovaní vychádzal z tohto znaleckého posudku. Pri rozhodovaní súdu je rozhodujúca tá skutočnosť, kedy k investíciám došlo, a nie to, o čo bola nehnuteľnosť týmito investíciami zhodnotená ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva strán. Súd doplnil dokazovanie v intenciách Krajského súdu v Bratislave a zistil, že v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov do nehnuteľnosti žalovaného nemôže vyporiadať použité finančné prostriedky z osobného majetku žalobkyne a ani finančné prostriedky, ktoré tvorili podielové spoluvlastníctvo účastníkov. Vzhľadom na charakter týchto finančných prostriedkov možno hovoriť len o podielovom spoluvlastníctve strán, resp. vlastníctve žalobkyne, ktoré však nemožno vyporiadať zároveň s vyporiadanim bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Konkrétne sa jedná o finančný dar 1.991,63 eura (60.000,- Sk), ktorý získali strany a tzv. svadobné peniaze. Pri určovaní podielov strán súd vychádzal z toho, že hnutelné veci majú rozdelené rovnakým dielom v hodnote 829,84 eura (25.000,- Sk), a je potrebné zohľadniť, že z finančných prostriedkov tvoriacich bezpodielové spoluvlastníctvo manželov na pôžičku výlučne žalovaného bola zaplatená suma 995,81 eura (30.000,- Sk) a boli vložené investície do výlučného majetku žalovaného v sume 12.313,71 eura (370.963,- Sk). Preto súd z titulu vyrovnania podielov strán pri hodnote hnutelných vecí prikázaných do vlastníctva žalobkyne v sume 829,84 eura a do vlastníctva žalovaného v sume 829,84 eura a zohľadnení investícií v sume 12.313,71 eura (370.963,- Sk) a zaplatenej pôžičky v sume 995,81 eura (30.000,- Sk) zo spoločného majetku na výlučný majetok žalovaného, zaviazal žalovaného na zaplatenie titulom vyrovnania podielov účastníkov sumu $6.654,76 \text{ eura} / ((370.963 + 30.000) : 2) = 200.481,50 \text{ Sk}$.

12/O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 2 veta druhá CSP, keď vzhľadom na čiastočný úspech strán sporu vyslovil, že žiadna zo strán na náhradu trov konania nemá právo. O náhrade trov znaleckého dokazovania, ktoré preddavkovo znášal štát, súd rozhodol v zmysle § 259 CSP. O zaplatení súdneho poplatku rozhodol v zmysle zák. č. 71/1992 Z.z. o súdnych poplatkoch a zaviazal strany sporu zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok 66,- euro, t.j. 3 % z predmetu konania / hodnoty vyporiadavaného majetku/.

13/Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie obe procesné strany sporu.

14/Žalobkyňa v odvolaní namietala, že súd prvej inštancie nevykonal dokazovanie v smere, v akom mu to prikázal odvolací súd v zrušujúcom uznesení, na základe doposiaľ vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym zisteniam, rozhodnutiu chýba úplné právne posúdenie prípadu, resp. toto vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázala na absurdnosť pri stanovení ceny jednotlivých stavebných materiálov a realizovaných prác v rámci vložených investícií z majetku žalobkyne a z majetku BSM v menách platných v čase realizovania investícií. Podľa jej názoru riešením situácie by bolo aj pripustenie úročenia pohľadávky žalobkyne v hladine 17 - 24 % ročne, strata bonity pohľadávky žalobkyne ide do značnej miery na vrub extrémnej dĺžky konania. Poukázala na viacero rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva so záverom, že pri výkladoch právnej normy musí byť uprednostnený taký výklad, ktorý zabezpečí plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv. Vo veci treba pristupovať s aplikáciou tzv. testu proporcionality, ktorý stojí na troch kritériách - kritérium vhodnosti, kedy súd skúma, či inštitút, obmedzujúci určité základné právo, umožňuje dosiahnuť stanovený cieľ, kritérium potrebnosti, kedy súd skúma, či by stanovený cieľ nemohol byť dosiahnutý inými opatreniami a kritérium pomerovania, kedy súd porovnáva závažnosť oboch v kolízii stojacich základných práv, čo spočíva na zvažovaní empirických, systémových, kontextových i hodnotových argumentov. Za nevyhnutné považovala, aby výklad právnej normy bol realizovaných ústavne konformným spôsobom. V danom prípade je podľa žalobkyne celkom neprijateľné, aby boli v súdnom spore zrátané hodnoty v nomináloch neexistujúcich mien. Poukázala na úpravu v Novom Občianskom zákonníku v Českej republike, ktorý v ustanovení § 742 ods. 2 upravuje pravidlo valorizácie i redukcie vnosov/vkladov/investícií keď stanovuje, že hodnota toho, čo zo spoločného majetku bolo vynaložené na výhradný majetok manžela, rovnako ako hodnota toho, čo z výhradného majetku manžela bolo vynaložené na spoločný majetok, sa pri vyporiadaní spoločného imania započítava zvýšená alebo znížená podľa toho, ako sa odo dňa vynaloženia majetku do dňa, kedy spoločné imanie bolo zúžené, zrušené alebo zaniklo, zvýšila alebo znížila hodnota tej súčastí majetku, na ktorú bol náklad

vynaložený. K obdobnému právnemu postoju sa dopracovali aj nemecké súdy, ktoré vo vzťahu k oceňovaniu majetku používajú takzvané indexovanie. V predmetnej kauze treba podľa žalobkyne upustiť od absurdnej interpretácie Občianskeho zákonníka (v ktorom neexistuje žiadne ustanovenie fixujúce, že pri vyporiadaní majetkových hodnôt by sa malo rátať napr. v tereziánskych toliaroch), riešenie vidí v rozhodnutí v duchu spomenutého ustanovenia českého Nového Občianskeho zákonníka. Navrhla preto, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobe žalobkyne v celom rozsahu vyhovel.

15/Žalovaný vo svojom odvolaní poukázal na podľa neho nedostatok žaloby, podľa petitu ktorej žalobkyňa požadovala priznať „rozdiel vo finančnom vyjadrení, ktorý zistí súd až po nariadení úradných ocenení hnutelných a nehnuteľných vecí tvoriacich BSM, ktorý zaviazá súd žalobkyňu vyplatiť žalovanému do deväťdesiatich dní od právoplatnosti rozsudku“. Podľa názoru žalovaného nebol dôvod, aby žalobe bolo vo výroku III vyhovené čo i len čiastočne bez toho, aby žalobkyňa bola vyzvaná na odstránenie vady žaloby. V ďalšom namietal nesprávne skutkové zistenia, týkajúce sa vyčíslenia investícií do nehnuteľností žalovaného, keď žalobkyňa nepreukázala, že by zo spoločného majetku sporových strán boli vykonané nejaké investície do oddeleného majetku žalovaného. Znalecký posudok P. C. konštatuje hodnotu investícií do rodinného domu žalovaného, avšak nekonštatuje, že by tieto investície vykonala žalobkyňa. Podľa žalovaného ide výlučne o investície žalovaného, nie žalobkyne. Žalovaný preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyňi sumu 6.654,76 euro zmenil a v tejto časti žalobu zamietol, rovnako tak rozsudok zmenil v časti týkajúcej sa súdno poplatkovej povinnosti a náhrady trov znaleckého dokazovania, ktoré povinnosti navrhol uložiť výlučne žalobkyňi.

16/Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného zopakovala, že rodinný dom bol rozostavaný ešte pred uzatvorením manželstva, dostavaný bol počas jeho trvania, a teda systému BSM. Stavebnotechnické i peňažné parametre inkriminovaného domu k dátumu vzniku manželstva i dátumu jeho zániku vyhodnotil súdom ustanovený znalec P. H. (pomerom 74.900 euro ku 201.000 euro). Očividné teda je, že podstatná časť rodinného domu bola zhotovená počas trvania manželstva. Na to sa potom po rozvoze manželstva viaže povinnosť výlučného vlastníka nehnuteľností vydať bývalému manželovi bezdôvodné obohatenie. Ako dospel žalovaný k názoru, že počas manželstva nebolo do rodinného domu z majetku BSM investované, považovala žalobkyňa za rébus, rovnako tak sa žalovaný mylí, keď tvrdí, že išlo len o jeho investície. Otvorenou otázkou podľa žalobkyne je len „stanovenie ceny“. K ustáleniu hodnoty takzvaných vložených investícií poukázala na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 548/2015 zo 17. 2. 2016, v zmysle ktorého „v prípade hodnôt vynaložených na cudziu nehnuteľnosť je pohľadávkou z bezdôvodného obohatenia nie hodnota vynaložených prostriedkov, ale rozdiel medzi hodnotou nehnuteľnosti pred adaptáciou a po nej, pretože podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí byť vydané všetko, čo bolo nesprávne získané“.

17/Žalovaný sa k odvolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

18/Odvolací súd prejednal odvolanie žalobkyne i žalovaného v rozsahu a z dôvodov v nich vymedzených (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a dospel k záveru že ani jedno z odvolaní opodstatnené nie je.

19/Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 22. septembra 2016 č.k. 6C/526/1996-1258 zamietol návrh žalobkyne na pripustenie zmeny žaloby, keď namiesto doterajšieho predmetu konania - vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov žalobkyňa navrhla určiť, že je podielovou spoluvlastníčkou presne označených nehnuteľností. Konštatoval, že doterajšie výsledky konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe (§ 143 ods. 1 CSP). Proti tomuto uzneseniu podala včas odvolanie žalobkyňa. Z opatrnosti uviedla, že ak by odvolací súd vyhodnotil, že nie je možné napadnuté uznesenie meniť a v rámci predmetného sporu konať o upravenej žalobe, navrhla považovať jej podanie (zmenu žaloby) za osobitnú žalobu o určenie vlastníctva. V ďalšom navrhla predmetné konanie (o vyporiadanie BSM) prerušiť do právoplatného rozhodnutia súdu vo veci určenia vlastníctva, vyplývajúceho z jej podania. Odvolací Krajský súd v Bratislave uznesením z 26. júna 2017 č.k. 5Co/63/2017-1393 odvolanie žalobkyne odmietol (§ 386 písm. c/ CSP), keď Civilný sporový poriadok odvolanie proti napadnutému uzneseniu súdu prvej inštancie nepripúšťa.

20/Z obsahu spisu vyplýva, že žaloba žalobkyne (podanie z 30. septembra 2016) o určenie, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou domu s pozemkom N. C. na S. XX v podiele 1, bola vylúčená na samostatné konanie. Uznesením Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 24. novembra 2016 č.k. 16C/77/2016-32 bolo konanie o tejto žalobe zastavené podľa § 159 CSP. Odvolanie žalobkyne proti tomuto uzneseniu súdu prvej inštancie bolo odvolacím Krajským súdom v Bratislave odmietnuté podľa § 386 písm. d/ CSP (uznesenie zo dňa 30. novembra 2017 č.k. 10Co/27/2017-60).

21/Podľa § 149 ods. 1 O.z. ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vypořádanie podľa zásad uvedených v § 150.

22/Podľa § 149 ods. 3 O.z. ak sa vypořádanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

23/Podľa § 150 O.z. pri vypořádaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

24/Predmetom vypořádania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je všetko, čo patrilo do tohto spoluvlastníctva a existovalo v čase jeho zániku, teda ku dňu právoplatnosti rozsudku súdu o rozvođe manželstva účastníkov. Táto doba je tiež rozhodujúca pre posúdenie stavu veci (vek, kvalita, miera opotrebenia veci), pri určení ceny veci sa spravidla vychádza z jej ceny v čase, kedy sa vypořádanie vykonáva (§ 154 ods. 1 O.s.p., § 217 ods. 1 CSP).

25/Základnou zásadou pri vykonaní vypořádania je, že podiely oboch manželov sú rovnaké; s prihliadnutím na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí, je možné podiely určiť aj iným pomerom.

26/Ďalšou zásadou je, že každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo to, čo zo svojho oddeleného majetku vynaložil na spoločný majetok a je povinný uhradiť to, čo sa zo spoločného majetku manželov vynaložilo na jeho oddelený majetok.

27/Podľa § 143 O.z. v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnenmu nástupcovi pôvodného vlastníka.

28/Manželia nemajú len bezpodielové spoluvlastníctvo a spoločný majetok, ale tiež svoje oddelené (výlučné) vlastníctvo a oddelený majetok, kam patrí i ich prípadné podielové spoluvlastníctvo. V danom prípade ide práve o dar v prospech oboch účastníkov vo výške 60.000,- Sk a súdom prvej inštancie označená suma 15.000,- Sk ako „svadobné peniaze“, ktoré obe sumy netvoría súčasť predmetu BSM, ale vzhľadom na ust. § 143 O.z. predstavujú súčasť (vo svojej polovici) oddeleného majetku každého z bývalých manželov.

29/Ak teda žalobkyňa investovala svoje oddelené finančné prostriedky (vrátane vlastných úspor vo výške 23.000,- Sk) do oddeleného vlastníctva žalovaného (výstavba rodinného domu v jeho výlučnom vlastníctve), nemajú takéto majetkové vzťahy nič spoločné s ust. § 150 O.z., kde ide len o bezpodielové spoluvlastníctvo (spoločný majetok) resp. vzťahy medzi oddeleným majetkom jedného manžela a spoločným majetkom obidvoch manželov. Pri vzťahoch medzi oddeleným majetkom jedného z manželov a oddeleným majetkom druhého z manželov vystupujú manželia každý za seba, pre takéto vzťahy platí to, čo platí pre vzťah ktorýchkoľvek dvoch iných občanov, s jediným rozdielom, vyplývajúcim z ust. § 114 O.z., podľa ktorého premlčanie práva medzi manželmi sa ani nezačína, ani neplyníe (počas trvania manželstva). Nie je vylúčené, aby vypořádanie vzťahov v majetkovoprávnej sfére týkajúcej sa na oboch stranách výlučného či oddeleného vlastníctva manželov prebehlo popri vypořádaní bezpodielového spoluvlastníctva (v rámci tohto konania), avšak len na základe samostatnej žaloby.

30/Iná je situácia ohľadom vypořádania majetkových vzťahov medzi oddeleným vlastníctvom jedného z manželov a spoločným majetkom. Z ust. § 150 vety druhej O.z. vyplýva, že nárokmi každého z manželov, aby sa im uhradilo, čo zo svojho vynaložili na spoločný majetok, sa súd nezaobrá bez výslovného návrhu (každý z manželov je „oprávnený“ požadovať takúto úhradu), pri zisťovaní, čo zo spoločného majetku bolo vynaložené na ostatný (oddelený) majetok jedného z manželov je však už súd povinný postupovať samostatne i bez výslovných návrhov účastníkov v tomto smere (každý z manželov je „povinný“ nahradiť, čo zo spoločného bolo vynaložené na jeho ostatný majetok). Súd prvej inštancie preto nijako nepochybil, keď žalobu žalobkyne prejednal a o tejto rozhodol bez toho, aby odstraňoval žalovaným namietané údajné „vady“.

31/Účelom navrátenia peňazí vynaložených z BSM na majetok jedného z manželov nie je kreovanie akejsi „investície“, ktorá by sa stala súčasťou BSM, ale len vrátiť do BSM ako majetkovej podstaty to, o čo bola v určitom bode ochudobnená. Tým, že sa nekreuje investícia ako osobitné aktívum, nemôže dochádzať ani k nárastu, ale ani k poklesu jej hodnoty.

32/V danom prípade sú tak súd prvej inštancie, ako i súd odvolací viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP) v uznesení pod sp. zn. 8Cdo/180/2014, ktorý odvolaciemu súdu vytkol, že sa svojím výkladom ustanovenia § 150 druhej vety O.z. v skoršom rozhodnutí natoľko odchyľil od jeho znenia, že sa zásadne poprel jeho účel a význam. Z predmetného ustanovenia vyplýva, že v prípade investícií z BSM do ostatného majetku jedného z nich, sú prostriedkami, ktoré je tento manžel povinný nahradiť, prostriedky skutočne vynaložené na tieto investície („... , čo sa zo spoločného majetku vynaložilo ...“). Pri ich zisťovaní sa vychádza z ceny vecí a prác vložených do jeho ostatného majetku v čase, kedy boli vynaložené, a nie zo všeobecnej hodnoty zhotovenej veci (výslednej objektivizovanej hodnoty nehnuteľností a stavieb, ktorá je znaleckým odhadom ich najpravdepodobnejšej ceny ku dňu ohodnotenia, ktorú by tieto mali dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, keď kupujúci aj predávajúci budú konať s patričnou informovanosťou i opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprímeranou pohnútkou) v oddelenom majetku jedného z manželov. Ak zákon ustanovuje, že treba nahradiť, čo bolo vynaložené, tak už z jazykového výkladu vyplýva, že ide o náklady, ktoré boli vynaložené v čase minulom a jeho výška ku dňu zániku manželstva ani ku dňu vyporiadania BSM nie je inak modifikovaná. Tým, čo je povinný nahradiť jeden z manželov v prípade investícií do jeho ostatného majetku z BSM, sú teda finančné prostriedky na tieto investície skutočne vynaložené. Ak ide o obstaranie vecí, ktoré boli zabudované do domu jedného z manželov, prípadne o náklady na prácu s tým spojené, potom určujúce sú ceny týchto vecí a prác v čase, kedy boli vynaložené. Zákonodarca vychádza z toho, že manželia spoločne vynaložili spoločné prostriedky na ostatný majetok jedného z nich, a boli s týmto jeho použitím uzrozmenejší a vedomí si toho, že ich „vrátenie do bezpodielového spoluvlastníctva“ bude prichádzať do úvahy len pri jeho vyporiadaní. Potom, pravda, v skutočne vynaloženej výške, nie teda v cene zabudovaných vecí a vynaloženej práce, ktoré by mali ku dňu zániku manželstva, resp. ku dňu rozhodovania súdu, to znamená, že ani v prípadne vyššej cene, ale ani nižšej cene.

33/Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 548/2015 zo 17. 2. 2016, v zmysle ktorého „v prípade hodnôt vynaložených na cudziu nehnuteľnosť je pohľadávkou z bezdôvodného obohatenia nie hodnota vynaložených prostriedkov, ale rozdiel medzi hodnotou nehnuteľnosti pred adaptáciou a po nej, pretože podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí byť vydané všetko, čo bolo nesprávne získané“ (rozhodnutie č. 26/1975, s. 144 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), ide o inú situáciu, vzťah z bezdôvodného obohatenia, ktorý závisí od naplnenia znakov skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka). Predpokladom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie nie je protiprávny úkon obohateného ani jeho zavinenie, ale objektívne zistený vzniknutý stav obohatenia, ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka). V súdnej veci o takýto prípad nešlo, nárok žalobkyne môže byť posudzovaný výlučne v kontexte (špeciálneho) ustanovenia § 150, druhej vety Občianskeho zákonníka.

34/Dôvodná nebola ani námietka žalovaného, podľa ktorého v súdnej veci nebolo preukázané, že by zo spoločného majetku sporových strán boli vykonané nejaké investície do oddeleného majetku žalovaného. Skutočne podstatná časť investícií do rodinného domu žalovaného bola realizovaná počas trvania manželstva, pričom žalovaný ničím nepreukázal, že by sa (v čase trvania BSM) jednalo o použitie výlučne jeho oddelených finančných prostriedkov, nie spoločných prostriedkov manželov.

35/Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov neostalo odvolaciemu súdu než napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP z hľadiska jeho vecnej správnosti, stotožňujúc sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

36/Vzhľadom na pomerný úspech každej strany v odvolacom konaní odvolací súd žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 2 CSP).

37/Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).